

JOSIP LUETIĆ

Bokeljski i dubrovački mornari zajednički na jedrenjacima Republike Dubrovačke

*I na taj se način stvaralo zajedništvo naših naroda
(Josip Zmajević plovi pod dubrovačkom zastavom)*

Vrlo malo je posebnih radova u kojima ćemo naći vijesti o našim kormilarima i običnim mornarima koji su plovili na našim trgovačkim jedrenjacima u prošlosti.

Iako u našim povijesno-arhivskim istraživanjima nismo mogli pronaći obilatijih vijesti o našim mornarima i kormilarima ipak nam je uspjelo utvrditi, a posebno za razdoblje od 1745. do 1807. godine, imena i prezimena, godinu kada su stupili u službu na dubrovačkim brodovima, mjesto ili regiju odakle su bili ti mornari, te radna mjesta koja su oni zauzimali na pojedinom dubrovačkom trgovačkom jedrenjaku¹. Doznajemo kolike je pojedini pomorac mogao imati mjesečne prihode, na kojim pomorskim rutama su plovili, pa i neke druge vijesti o pomorskom životu na brodovima Dubrovačke Republike.²

Imena kormilara i mornara zabilježili smo onako kako smo ih pronašli u arhivskim izvorima. Mnogi su od tih pomoraca bili i više puta upisivani ali na različitim mjestima. Ponekad su pisari dubrovačke države kod upisivanja stranih mornara (pa tako i onih iz Boke Kotorske) krivo ili netočno zabilježili njihova imena ili prezimena. O sve-
mu tome trebalo je voditi posebnu pažnju. Mi smo se pridržavali originalnih arhivskih izvora i sve podatke o mornarima koji su plovili na brodovima dubrovačke države donosimo onako kako smo ih pronašli u knjigama Popisa brodskih posada.³

Sredinom 18. stoljeća na oko 250 (dvije stotine pedeset) dubrovačkih trgovačkih jedrenjaka jadranske i izvan jadranske plovidbe bilo je ukrcano preko 2.500 (dvije tisuće pet stotina) dubrovačkih pomoraca raznih profila brodskog zanimanja. U to je vrijeme Dubrovačka Republika brojila ukupno 25.000 svojih stanovnika.⁴

To je razdoblje kada se ponovo počinje uzdizati pomorska privreda dubrovačke države i kada se Dubrovčani opet i sve više orijentiraju na pomorske prijevoze u slobodnoj plovidbi, na pomorsku trgovinu ne samo u bazenu Sredozemnog mora već i izvan Mediterana, po Atlantskom oceanu i drugdje. Pored međunarodnih prilika i okolnosti, na oživljavanje dubrovačke pomorske privrede utječu također i društveno-ekonomska previ-

ranja u tadašnjem dubrovačkom društvu. Malobrojna i osiromašena dubrovačka vlastela politički vladaju Dubrovačkom Republikom, ali nova građanska klasa ekonomski je jaka te u svojim rukama drži preko 75% vlasništva brodogradnje dubrovačke trgovačke mornarice.⁵ Trgovačka mornarica Dubrovačke Republike bila je vrlo značajan i veoma važan faktor i zapaženi sudionik u međunarodnom pomorskom svijetu, uživajući poseban ugled među svjetskim brodarima i stranim trgovcima.⁶

Baš u to vrijeme Dubrovčanima je trebalo mnogo mornara za rastuće potrebe svoje trgovačke mornarice, jadranske i izvan jadranske plovidbe. Što se tiče ukrcaja pomoraca na dubrovačke brodove Pravilnik Dubrovačke Republike za nacionalnu plovidbu iz 1745. godine propisao je da zapovjednici i časnici dubrovačkih brodova ni u kojem slučaju ne mogu biti strani državljani. Na dubrovačkim brodovima duge plovidbe moglo je biti ukrcano najviše 1/3 stranih pomoraca.⁷ Od mornara stranih državljana pri ukrcaju na dubrovačke brodove prednost su imali naši pomorci stranog državljanstva, a posebno pomorci iz Boke Kotorske. Tako su od 1746. do 1758. godine na dubrovačkim trgovačkim jedrenjacima, pored ostalih naših pomoraca stranog državljanstva i stranaca, bili zaposleni ovi mornari iz Boke Kotorske: Iz P e r a s t a — Marko Bolica, Ivan Balović, Stjepan Bartolović (»brodski gvardijan«), Vlaho Bašić, Matija Batalušić, Ivan Bilafer (vođa palube), Anton Bonacena, Krsto Bošković, Anton Brajković, Matija Brajković, Anton Bronza (pilot), Josip Kušeljević, Andrija Gnjalo, Ivan Grljica, Ivan Grubaš, Đuro Grubaš, Matija Grubaš, Toma Jakobica, Đorđe Markov Kokolja (vođa palube), Đorđe Lazarević, Ćiril Kovačević, Tripun Lica, Nikola Lica, Luka Mađarović, Gregor Marčinko, Nikola Montenegro (pilot), Petar Mostahinić, Ivan Mušin, Anton Nenada, Petar Novaković, Visko Palma (pilot), Ivan Radović (pilot), Ivan Radovnić (vođa palube), Marko Rozatović, Gregor Salanić, Josip Stjepović, Ivan Stojali, Nikola Trunov i Nikola Vodojević; Iz H e r c e g N o v o g — Šimo Božović (brodski tesar), Nikola Bungur, Jakov Crnogorčević, Ivan Đurov, Marko Đonović, Filip Ignatio, Lazar Ivanović, Petar Ivanović (brodski tesar), Stjepan Ivanović, Sava Ka-

tić, Ivan Matijin (pilot), Đuro Matijin, Filip Musić, Mitar Musić, Aleksandar Palikuća (brodski tesar tj. pilot od 1746. do 1751. godine), Vuko Petrov, Ilija Petrović, Ivan Sekulić (brodski tesar), Jovo Stanišić, Stjepan Antunov i Lazar Vukadin; Iz Dobre — Tripun Kri- lović, Nikola Đurov (kormilar), Vicko Đurov Ilić (brodski gvardijan), Ivan Radov, Marko Radović (brodski tesar), i Martin Širović; Iz Lepetana — Krsto Kovačević, Matija Kovačević; Iz Stoliva — Tripun Matković i Josip Mihović; Iz Prčanja — Luka Miš; Iz Kotora Zane Petrović; i općenito iz Boke — Ivan Andrijin, Marko Bolichio (vođa palube), Tripun Božović, Ivan Janković (brodski tesar), Frano Manjavin, Ivan Matović, Nikola Mrđenović, Luka Milojević, Tri- pun Petrović, Marko Perušina (brodski tesar), Marko Salerić i Savo Tomjenović (brodski gvardijan).⁸

Dakle, kako se iz gornjeg popisa razabire od 1746. do 1758. godine plovilo je na dubrovačkim jedrenjacima izvan jadranske plovidbe ukupno 86 bokeljskih pomoraca. Oni su na tim brodovima zauzimali ova radna mjesta: 64 mornara, šest brodskih tesara, pet vođa palube, pet pilota, tri brodska gvardijana (radno mjesto na brodu slično vođi palube), dva kormilara i jedan početnik — mali.

Nadalje, pregledali smo i sve ostale arhivske knjige kopije Popisa brodskih posada dubrovačkih trgovačkih brodova u 18. stojeću i utvrdili smo da su neprekidno na jedrenjacima dubrovačke države bili uposleni pomorci iz Boke Kotorske. Međutim, najviše ih je bilo u zadnjem deceniju dubrovačke državnosti od 1797. do 1807. godine. A treba da se zna da je početkom 19. stoljeća Dubrovačka Republika imala tri stotine brodova izvan jadranske i preko stotinu jedrenjaka jadranske plovidbe na kojima je bilo uposlano više od 5.250 (pet tisuća dvije stotine pedeset) du-

brovačkih pomoraca svih profila brodskih zanimanja. U to je vrijeme brodovlje dubrovačke trgovačke mornarice međunarodnog značaja obavljalo plovdbeno komercijalne zadatke po Jadranu, Crnom moru, Mediteranu i po Atlantskom oceanu (u ovom radu nismo uzeli u razmatranje dubrovačko brodovlje lokalnog značaja, niti ribarice, solarice i dr). U toj djelatnosti, nema sumnje, najznačajniji faktor bili su pomorci, članovi brodskih posada.⁹

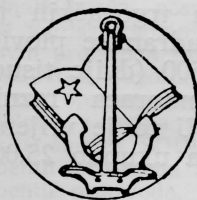
Tako snažnoj međunarodnoj dubrovačkoj trgovačkoj mornarici nedostajalo je pomoraca, članova brodskih posada. Stanovništvo dubrovačke države nije moglo dati toliko svojih mornara koliko su zahtijevale potrebe dubrovačke trgovačke mornarice. To je bio je dan od glavnih uzroka zbog čega su mnogi strani mornari bili ukrcani na dubrovačkim brodovima.

Od 1797. do 1807. godine, zbog većih potreba za radnom snagom kao i drugih okolnosti (bolesti, smrti i dr. dubrovačkih mornara), zapovjednici dubrovačkih trgovačkih jedrenjaka izvan jadranske i jadranske plovidbe bili su primorani ukrcavati na svoje brodove velik broj stranih mornara, a među njima najviše je bilo naših pomoraca stranog državljanstva, a u prvom redu tu su bili pomorci iz Boke Kotorske. Evo popisa mornara iz Boke Kotorske koji su tada bili u sastavu brodskih posada dubrovačkih trgovačkih jedrenjaka. Taj je popis obrađen abecednim redom, sastavljen i raspoređen po mjestima i područjima označenih onako kako je to bilo zabilježeno u arhivskom izvoru.¹⁰ Iz Boke Kotorske: Luka Abramić, Stjepan Andri- lić (vođa palube), Ivan Baletin, Marko Becić, Lazar Bogdanović, Nikola Bogović, Matija Branković, Spiro Bulabaša, Anton Burović, Ivan Casanegra, Bartul Casanegra, Stjepan Casanegra, Luka Corner, Đorđe Crnogorčević,

DRUŠTVO PRIJATELJA DUBROVAČKE STARINE

OKUPLJA SVE LJUBITELJE DUBROVAČKE
BAŠTINE DA AKTIVNO SUDJELUJU U OČU-
VANJU KULTURNO-POVIJESNOG NASLJEĐA,
POSEBNO URBANISTIČKO - FORTIFIKACIJ-
SKOG SKLOPA DUBROVAČKE REPUBLIKE,
NAJZNAČAJNIJEG OSTVARENJA DUBROVA-
ČKOG GRADITELJSTVA KOJE JE UŠLO U
POPIS SVJETSKIH VREDNOTA.

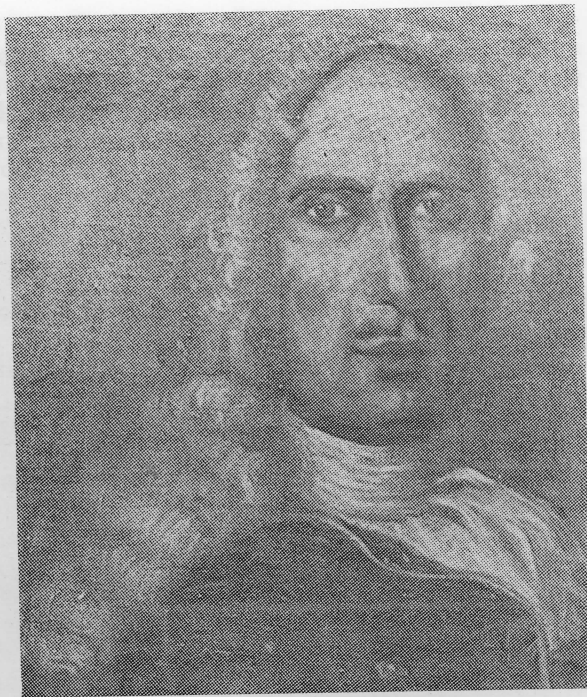

Društvo za proučavanje i unapređenje pomorstva Jugoslavije u Dubrovniku

**POZIVA POMORCE I OSTALE SURAD-
NIKE DA UPUČUJU SVOJE PRILOGE
ČASOPISU »NAŠE MORE« I TIME ŠIRE
POMORSKU MISAO I UNAPREĐUJU
NAŠE POMORSTVO**

Bogdan Čuković, Nikola Dabeta, Đorđe Dabović, Anton Danilović, Tripo Danilović, Bartul Danilović, Luka Dončić, Luka Dubravčević, Luka Đuratović, Nikola Ercegović, Nikola Ercole, Petar Franičević, Ksaver Đurasović, Luka Đurasović, Mihajlo Đurasović, Đorđe Grbić, Krsto Gregorić, Božo Ilković, Ivan Ivoić, Krsto Jovović, Božo Kaluđerić, Nikola Krstić, Marko Kobojević, Vicko Kokolja, Ivan Komjenović, Andrija Kosović, Sava Kostić, Jakov Lalić, Đuro Lica, Marko Lica, Stjepan Lušić, Toma Majnić, Ivan Marković, Lazar Marković, Toma Marković, Stjepan Minđević, Todor Mihatović, Petar Milić, Ivan Milošević, Stjepan Miljašković, Rafael Mišević, Toma Mišević, Božo Mitrović, Đorđe Mitrović, Ivan Mitrović, Toma Mitrović, Stjepan Marić, Anton Nikolić, Krsto Nikolić, Đorđe Parentović, Ivan Pašeta, Aleksandar Pejović, Andrija Petrović, Nikola Petrović, Petar Petrović, Ilija Porobić, Ivan Popović, Lazar Prvilović, Ivan Radinić (brodski gvardijan), Ivan Račević, Marko Radonić, Andrija Rajčević, Mihajlo Rajčević, Đorđe Račević, Josip Riđanović (početnik-mali), Jakov Seferović, Simeon Stanić, Ivan Stjepović, Vinko Stoić, Ivan Stoja, Petar Štiletović, Anton Tomić, Matija Vidaković, Anton Visković (kormilar), Ivan Vlastelinović, Petar Vučinović, Vasilije Vukasović, Ivan Vukotić, Anton Vulović, Stanko Zambelić, Dominik Zanetović; Iz Herceg Novog — Nikola Antunović, Petar Diretić (brodski ekonom), Ivo Đonović, Mitar Đurasović, Spiro Đurasović, Vasilije Đurasović, Ivan Kazić, Matija Malošević, Panto Mandić, Toma Petković, Pavle Zlokov (Zloković?), Đorđe Zubanović; Iz Perasta — Tripo Baković, Vlaho Bašić, Matija Bratičević, Toma Bučić, Toma Cipolović, Simeon Danilović, Matija Đurišić, Petar Đurišić, Ivan Faseli, Alvizo Gerica, Lujo Gerić, Anton Gnjaljo, Andrija Kokolja, Petar Lica, Jozo Matković, Vinko Morando, Petar Puhalović, Josip Perošević, Andrija Petrović, Ivan Popović, Vicko Stjepović, Matija Vidaković, Kristo Vinčencov, Kristo Visković, Josip Zmajević; Iz Kotora — Nikola Cela, Rafael Damnjanović, Petar Gigha, Spira Gjurišić (početnik — mali), Sebastijan Kostić, Gašpar Marinić, Rafael Pensierini, Marko Perušić, Ivan Radović, Marko Sijerković, Rafael Ušević, Ivan Vidović, Jakov Vukičević, Vlaho Zuklović (Cuklović); Iz Ljuštice — Ilija Kutulić i Jovan Trojanović; Iz Budve — Stjepan Antunović, Marko Armerin, Nikola Bogović, Andrija Medini, Marko Medini; Iz Paštrovića — Đorđe Mitrović, Stanko Perasić i Marko Radonić.

Dakle, kako se iz ovog popisa razabire, u tome je razdoblju plovio na dubrovačkim jedrenjacima jadranske i izvan jadranske plovidbe ukupno 156 (stotinu pedeset šest) bokeljskih pomoraca ponajviše mornara i kormila-

Matija Zmajević, ruski admiral (slika Anastasa Bocarića, nalazi se pohranjena u Zavičajnom muzeju u Perastu)

ra, a među njima bio je i jedan iz obitelji Zmajević.

Mornari-kormilari i obični mornari bili su zaposleni na jedrenjacima oko otvaranja, zatvaranja i kupljenja jedara, redili su brodske prostorije i palubu, a posebno su pomagali brodskom tesaru kod struganja, popravljavanja i dotjerivanja broda. Pri pristajanju broda oni su bili na vezu te čamcem prevozili na kopno konope za privez jedrenjaka itd. Ako je brod bio usidren podalje od operativne obale na sidrištu, mornari su prevozili brodsku posadu i putnike na kopno i obratno. Cesto su za brodsku kuhinju brali drva i pripremali ih za loženje. Mornari su bili dužni prenositi brodsku opremu, a prema dogovoru krcali su i iskrcavali teret s broda. Svaki je mornar sobom nosio svoju vlastitu mornarsku »skrinju« ili mornarsku vreću, ili pak mornarski koš, u što su spremali svoje potrepštine i osobne stvari. Posao mornara-kormilara bio je vrlo važan, odgovoran i veoma naporan na svakom jedrenjaku pa tako i na dubrovačkim brodovima. Kao i ostali članovi dubrovačkih brodskih posada, uz plaćenu hranu na brodu, mornari su imali zakonom dubrovačke države određenu minimalnu mjesečnu plaću.¹¹

Mornarsko zvanje, kao i ostali različiti profili zanimanja na brodovima-jedrenjacima imali su svoje specifično obilježje, kvalitetno i kvantitetno različito od nepomorskih zanimanja, tako da su mu dubrovački zakonodavci još 1272. godine posvetili posebnu pažnju u Dubrovačkom statutu u kojemu su doni-

jeli, u posebnoj sedmoj knjizi, propise i o radnim odnosima na dubrovačkim brodovima i o svemu drugome u vezi pomorskog života. Statutarne su propise dubrovački zako-

nodavci dopunjavali stoljećima, a 1745. godine su ih modernizirali te nešto drugačije definirali i objavili u Pravilniku Dubrovačke Republike za nacionalnu plovidbu.¹²

Adi 17 Genn. 1801 (A. de 20 Aprile) 1801

J. conterraneo ¹⁸⁰¹ Ruolo del Brigantino nom. L'Annunciata
20.000 qui 1800 li 1801
e dopo in questi giorni la parte ¹⁸⁰¹
Cap. della nave Matteo Martelletti da Primorie
Cap. del Bast. Gio. Martelletti da D. luogo
Scriv. Giovanni Dupot da Sabioncello of.
Nost. Giovanni Stojas dalla Città
Marin. Giovanni Smokvina da Smokvina
Giorgio Gurmack da Primorie
Michele Kovovich da Dolci
Giovanni Rainovich da Tarnova
Giuseppe Smajevich da Perasto
Giovanni Kovovich da Dolci
Nicolò Simich da Primorie
~~Giovanni Martelletti da Primorie~~
Morto Pietro di Florio Goinovich dalla Città
~~Nat. che il ¹⁸⁰¹ Nicolò Simich da Primorie~~
~~part. ¹⁸⁰¹~~
Fedi of. Interpretate al dib. de' Ruoli de' 1795
of. 31 sotto il Ruolo di Cap. Gio. Stojas
Intim. al sud. (Cap. gli ord. Pub. cond. nelle
Parti dell' Esf. Senato prese sotto li 28 Ay. 1775,
e sotto li 17 Genn. 1776.

Popis članova brodske posade dubrovačkog brika »L'Annunciata« pod zapovjedništvom kap. M. Marteletija na kojem je 1800. i 1801. godine Josip Zmajević iz Perasta plovio u svojstvu mornara. (Historijski arhiv u Dubrovniku. Ruoli de' Bastimenti 56—9. sv. 13, f. 38)

Nema sumnje da ova naša izlaganja o bokeljskim mornarima ukrancim na brodovima Dubrovačke Republike u 18. i u početku 19. stoljeća mogu biti korisna pri proučavanju razvoja procesa zajedništva naših naroda i u ovoj vrsti djelatnosti; iz njih se može vidjeti kako su se na ovaj način — radeći i »obiteljski« živeći na jedrenjaku — ti naši nedavno iz anonimnosti otrgnuti pomorci, stapali u naše zajedništvo. Sudjelovanje u zajedničkom pomorskom životu — bez obzira na ondašnje državne granice koje su razdvajale dijelove naših naroda — bilo je odavno u toku.

Na osnovi prezimena možemo utvrditi etničku pripadnost tih bokeljskih pomoraca. U apsolutnoj većini ona su slavenskog korijena. Prezimena su ponajviše postala od vlastitih imena. Ima ih koja nose naziv neke ribe ili su nastala po teritorijalnoj pripadnosti. Neka nas prezimena upućuju da su bila nadimci dodavani uz obiteljsko ime koje su vremenom potisnuli. Ima i prezimena koja se kod nas javljaju vrlo rano; dapače to su naši najdrevniji oblici slavenskih patronimika prijevremenog postanka. Može se također konstatirati prezimenski kontinuitet na relaciji 1747. — današnje doba (ilustracije radi spominjemo samo neke — a ostale vidi u popisu: Čuković, Dabović, Đuratović, Jovović, Krstić, Milošević, Petrović, Tomić, Đonović, Đurasović, Zlokov (Zloković), Sijerković, Mitrović itd).

Utvrđili smo da zaposlenje ovih bokeljskih pomoraca na brodovima Dubrovačke Republike nije samo privremeno nego je ukrancanje trajalo poduže vremena. Bilo je tridesetak bokeljskih pomoraca koji su bili više od tri godine stalno zaposleni na dubrovačkim trgovačkim jedrenjacima. Međutim, potomak starog roda Zmajevića, Josip Zmajević plovio je pod zastavom dubrovačke države nešto malo više od godine dana. Josip Zmajević se pod datumom 20. aprila 1800. godine registrirao kao stalni član brodske posade dubrovačkog brika (brigantina) imenom »L'Annunciata«. Ovaj dubrovački brik bio je pod zapovjedništvom kapetana Matije Marteletija. Posada ovog brika brojila je još deset članova, među kojima je bio brodski pisar Ivo Dešpot s Pelješca, vođa palube Ivo Stoja iz Grada (Dubrovnika); kormilari-mornari bili su: Ivo Smokvina iz Smokvine, Đuro Grmek iz Dubrovačkog primorja, Miho Roković iz Dola, Ivo Rainović iz Trnove, dok su obični mornari bili: Josip Zmajević iz Perasta, Ivo Roković iz Dola i Nikola Simić iz Dubrovačkog primorja, a mali-početnik bio je Petar Cvitov Vojnović iz Grada. Od 20. aprila 1800. do 19. juna 1801. godine kada je ovaj brik stigao u Dubrovnik — Josip Zmajević je s ovim dubrovačkim brikom plovio izvan Jadranskog mora.¹³ Taj brik (brigantin) kapetana Matije Marteletija mogao je ukrcati korisnog komercijalnog tereta nešto malo više od 143

tone.¹⁴ Nismo utvrdili koliko je udjela (»karata«) vlasništva tog broda imao kap. Matija Marteleti. Kao zapovjednik trgovačkog broda Dubrovačke Republike on je trebao imati barem četiri od 24 moguća »karata« vlasništva broda. Kapetan Matija bio je rodom iz jednog malog brdskog sela zapadnog dijela dubrovačke države — iz Trnovice.¹⁵ Nadalje, utvrdili smo da je ovaj dubrovački trgovački jedrenjak veoma uspješno obavljao nautičko komercijalne vrlo korisne i veoma unosne poslove uglavnom na relaciji od Carigrada na Istoku (tamo je imao vrlo žive trgovačke veze s nekim Agom Dervišem i ostalim turskim trgovcima), pa do Lisabona na Zapadu.¹⁶ Godine 1803. za ovaj dubrovački brod nisu bile plaćene godišnje redovne i izvanredne brodske pristojbe i državne takse, jer je brod nastradao u brodolomu — »naufragato« — kako je to uredno pisar Uprave za pomorstvo Dubrovačke Republike u službenoj knjizi zapisao.¹⁷ Eto, na takvom trgovačkom jedrenjaku, koji je plovio pod zastavom dubrovačke države, plovio je Peraštanin Josip Zmajević¹⁸ — potomak stare pomorske obitelji koja je uz mnoge istaknute pomorce dala admirala Matiju Zmajevića kojeg smo se ovim radom sjetili prigodom tristote godišnjice njegova rođenja.

BILJEŠKE:

¹ Josip Luetić, Pomorac i diplomat Ivan Kaznačić s osvrtom na dubrovačko pomorstvo 18. i poč. 19. stoljeća, Građa za pomorsku povijest Dubrovnika, Pomorski muzej JAZU u Dubrovniku knjiga 1, Dubrovnik 1954. (vidi dodatak popis pomoraca). Josip Luetić, O pomorstvu Dubrovačke Republike u XVIII stoljeću, Građa za pomorsku povijest Dubrovnika, knjiga 2, Dubrovnik 1959. (vidi popis pomoraca koji su plovili na dubrovačkim brodovima).

² Josip Luetić, O pomorstvu Dubrovačke Republike u XVIII stoljeću, o. c. Josip Luetić, Le condizioni igienico-sanitarie dei maitimi ragusei dal 1780 fino alla caduta della Repubblica di Ragusa ed i rapporti delle repubbliche marinare italiane e la Repubblica di Ragusa, ATTI del XXVI Congresso Nazionale di Storia della Medicina, Pescara-Spalato 20-24 Settembre 1973. Roma 1976.

³ Historijski arhiv u Dubrovniku. Ruoli de Bastimenti, 56-9, sv. 1 — 18.

⁴ Josip Luetić, O pomorstvu Dubrovačke Republike u XVIII stoljeću, o. c.

⁵ Ibidem.

⁶ Ruggiero Romano, Per una valutazione della flotta mercantile Europea alla fine del secolo XVIII, Studi in onore di Amintore Fanfani, Firenze 1962, str. 574-591.

⁷ Pravilnik Dubrovačke Republike o nacionalnoj plovidbi, Građa za pomorsku povijest Dubrovnika Zavoda za historijska istraživanja pomorstva južnog Jadrana JAZU u Dubrovniku, knjiga 5, Dubrovnik 1972, str. 86 (čl. XII).

⁸ Josip Luetić, Bokeljski pomorci u službi na dubrovačkim brodovima u 18. stoljeću, Godišnjak Pomorskog muzeja u Kotoru, III, 1955.

⁹ Josip Luetić, Naši pomorci stranog državljanstva članovi posada jedrenjaka Dubrovačke Republike (1797 — 1807), Anali Zavoda za povijesne znanosti IC JAZU u Dubrovniku. Svezak XVII. Dubrovnik 1979. na str. 279 — 280.

¹⁰ Josip Luetić, Naši pomorci stranog državljanstva članovi posada jedrenjaka Dubrovačke Republike (1797 — 1807), o. c. na str. 255 — 261.

¹¹ Pravilnik Dubrovačke Republike o nacionalnoj plovidbi, Građa za pomorsku povijest Dubrovnika, knjiga 5, o. c. na str. 104 (Tarifa plata)

¹² Vladislav Brajković, Dubrovački edikt za plovidbu, zbornik Dubrovačko pomorstvo, Dubrovnik 1952.

Pravilnik Dubrovačke Republike o nacionalnoj plovidbi, o. c.

¹³ Historijski arhiv u Dubrovniku. Ruoli de' Bastimenti, 56-9, sv. 13, f. 38. U već citiranom našem radu »Naši pomorci stranog državljanstva članovi posada jedrenjaka Dubrovačke Republike (1797 — 1807)«, greškom korektora sloga netočno je označena signatura — nije sv. 12 već sv. 13. Međutim, ipak to nije tako velik propust, jer je glavno da je u citiranom radu bila navedena i godina 1800. U toj godini i citiranoj stranici odnosno listu brzo se nađe određeni podatak.

¹⁴ Historijski arhiv u Dubrovniku, Arboracci de Bastimenti, 56-3, sv. 16, f. 12.

¹⁵ Historijski arhiv u Dubrovniku. Ruoli de Bastimenti iz 1801. godine str. 103. Vlasnici toga broda zabilježeni su u Ruolima za 1795. godinu na str. 31.

¹⁶ Historijski arhiv u Dubrovniku. Diversa de Foris, sv. 228, f. 58. i Diversa Navigationus, 56-8, sv. 5, f. 217v.

¹⁷ Historijski arhiv u Dubrovniku. Arboracci de Bastimenti, 56-3, sv. 16, f. 12.

¹⁸ Josip Zmajević rodio se i umro u Perastu. O tome nam je u svome pismu od 16. VI 1980. godine D. Gracija Brajković pisao ovako: Adi' 7 Novembre 1763. Iseppo, Vincenzo, Alvise fig^o. leg^o. del Sigr. Andrea Zmaievich e di Maria sua moglie na que ieri, fù battez^o. da me D. Matteo Zambella C. Ca, compe. fù Capn. Tomaso Cigovich per Sigr. Co. Pietro Smeccchia b), Cam-e. Catt-a. moglie di Lorenzo Olivo d^o. Maslinica. (Perast, Matica kršćenih III, 99 r)

Anno Dni 1810, die 26 Decembris. Joseph Zmajevich gm. Andreae filius, gravi morbo laborans, sacramentis Paenitentiae, Eucharistiae nec non Extremae Unctionis roboratus, diem extremum morte confecit, annum eatatis saue 40 circiter agens, corpus sepulcro, exequii absolutis, Abbatiali in Ecclesia S. Georgii conditum est. V(incentius) Mazzarovich Abbas et Parochus Perasti. (Perast, Matica umrlih Ia, 170)

a) — cappellano, curato. Tada je župnik — opat u Perastu Marko Martinović.

b) — Petar Smekja prvi od naših ljudi uplovio u Baltičko more brodom — navom Leon Coronato.

I ovom prilikom zahvaljujem se gospodaru D. Graciji Brajkoviću.

JUGOLINIJA

RIJEKA - JUGOSLAVIJA

Obala Jugoslavenske mornarice 16,
p. p. 379, tel. 33-111, telex 24218 YU JULINE,
brzovjav: JUGOLINIJA

Redoviti linijski servis iz Jadrana u:

— Meksički zaljev	— Južnu Ameriku — zapadnu obalu
— Sjevernu Evropu	— Južnu Ameriku — istočnu obalu
— Srednji istok	— Sjevernu Ameriku (12-to dnevni kontejnerski servis)
— Daleki istok	— Arapsko-perzijski zaljev (14-to dnevni kontejnerski servis)
— Narodnu Republiku Kinu	— Levant (10-to dnevni RO-RO servis)

Putnike prevozi na liniji:

- Jadran — SAD

**SLOBODNA PLOVIDBA OBAVLJA SVE PRIJEVOZNE USLUGE
U SLOBODNOJ PLOVIDBI PO SVIM MORIMA SVIJETA.**

